

MALATYA İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ NEZARETHANELERİ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2023/47

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 23/11/2023 tarih ve 2023/861 sayılı kararı ile oy birliği kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ	1
II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	2
A. İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethaneleri	3
B. Çocuk Şube Müdürlüğü Nezarethaneleri	6
C. Asayiş Şube Müdürlüğü Nezarethaneleri	8
III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	10
A. Değerlendirmeler	10
B. Tavsiyeler	10
1. Malatya İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Genel Tavsiyeler	10

AIÖK/CPT	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
BM	: Birleşmiş Milletler
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
Km.	: Kilometre
Lt.	: Litre
m²	: metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in amacı; *"bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır."*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM: *"İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi"* ifade etmektedir.

4. Suç işlediği şüphesi somut delillerin varlığı ile kuvvetle muhtemel olan kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda (CMK) düzenlenmiştir. CMK'nın 99'uncu maddesinde; *"gözümlüne alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözümlü işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözümlüne alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözümlüne alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kuralların yönetmelikle gösterileceği"* hükme bağlanmıştır.

5. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözümlüne Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesi mucibince

nezarethane; “*şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri*” ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-j bendine göre; Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görev ve yetkisini haiz olduğu hükme bağlanmıştır.

7. Anılan görevin icrası kapsamında 16/5/2023 tarihinde Malatya İl Emniyet Müdürlüğü¹ nezarethanelerine **habersiz** bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; Ulusal Önleme Mekanizması Birimi Koordinatörü ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcısı ... ve Sosyal Hizmet Uzmanı ... yer almıştır.

8. Ziyaret, Malatya İl Emniyet Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan ön görüşme ile başlamıştır. Görüşmede UÖM hakkında genel bir bilgilendirme yapılmış, gerçekleştirilecek ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş ve İdareden Müdürlük bünyesinde bulunan şubeler, gerçekleştirdikleri iş ve işlemler hakkında genel bilgiler edinilmiştir. Görüşmenin ardından heyet, Müdürlük bünyesinde bulunan nezarethaneleri ziyaret etmiştir. 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli olmak üzere meydana gelen deprem nedeniyle birçok nezarethanenin depremzede kamu görevlilerinin konaklaması için kullanıldığı görülmüştür. Ziyaret, ilgili bölümlerin incelenmesinin ardından yetkililer ile yapılan son görüşme ile tamamlanmıştır.

9. Bu rapor, 9/1/2023 tarihli ve 2023/03 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık makamının 11/5/2023 tarihli ve 22332 sayılı oluruna istinaden 16/5/2023 tarihinde, Malatya İl Emniyet Müdürlüğü nezarethanelerine gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

10. Müdürlük ana hizmet binasında; Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü’nün ve Narkotik Şube Müdürlüğü’nün kullanımına ait olan ortak nezarethaneler yer almaktadır. Çocuk Şube Müdürlüğü ve Asayiş Şube Müdürlüğü binaları ise ana hizmet binasından ayrı bir yerleşkede yer almaktadır.

11. Ziyaret tarihinde, Müdürlük ana hizmet binasındaki şube müdürlüklerinde ve Çocuk Şube Müdürlüğü ile Asayiş Şube Müdürlüğünde bulunan nezarethanelerde herhangi bir tutulmanın olmadığı görülmüştür.

¹ Bu raporda, Malatya İl Emniyet Müdürlüğü artık kısaca “Müdürlük” olarak ifade edilecektir.

A. İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethaneleri

12. Müdürlük nezarethanelerine iniş merdiven ve asansör aracılığıyla sağlanmakta olup, merdivenlerde engellilere uygun bir rampanın bulunmadığı ancak asansör aracılığıyla engelli bireylerinin nezarethane odalarına erişiminin sağlanabileceği gözlemlenmiştir.

13. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünde, dört adet nezarethane odası bulunmaktadır. Nezarethane odalarından biri kadın tutulanlara, diğerleri erkek tutulanlara tahsis edilmiştir. Nezarethane odası 7 m² (en: 2 m, boy: 3,5 m, yükseklik: 2,5 m) alana sahiptir.

14. Nezarethane odaları üç kişiye kadar çıkarılabilir kapasiteye sahip olacak şekilde düzenlenmiş olup İdarece tutulan sayısında yoğunluk yaşanması hâlinde birimlerin kendi aralarında koordine olarak nezarethanelerde dengeli bir yerleşim sağlandığı ifade edilmiştir.

15. Nezarethane odalarındaki oturma bölümlerinin ihtiyaç duyulduğunda uyumak için uygun olacak şekilde yumuşak ve silinebilir kumaş şilte ile kaplı olduğu görülmüştür. Nezarethane odalarının tümünde yeterli sayıda temiz battaniye bulunduğu gözlemlenmiştir. İdare tarafından nezarethane odalarından toplanan kirli eşyaların belirli aralıklarla Polisevinde yıkandığı ifade edilmiştir.

16. Nezarethane odalarının havalandırma ve doğal ışık ihtiyaçlarının odalarda bulunan delikli menfezler vasıtasıyla karşılandığı gözlemlenmiştir.

17. Nezarethane odalarının ısıtılması koridor kısmında bulunan kalorifer petekleri aracılığıyla sağlanmaktadır. Isınma sistemi olarak merkezi ısınma sistemi kullanılmaktadır. Heyet üyeleri tarafından İdareye, ısınma konusunda bugüne kadar herhangi bir problem yaşanıp yaşanmadığı sorulmuş, İdarece bu konuda hiçbir şikâyetin alınmadığı belirtilmiştir.

18. Nezarethane biri kadın ikisi erkek olmak üzere toplam üç tuvalet, bir banyo, bir lavabo bulunduğu görülmüştür. Engelli bireylerin kullanımı için tuvalet ve banyoda tutamaç mevcuttur. İdare tarafından 24 saat sıcak suyun sağlandığı belirtilmiş, Heyet tarafından sıcak su akışı kontrol edilmiş ve suyun kısa sürede ısındığı gözlemlenmiştir.

19. Nezarethane tuvaletlerinde ve banyosunda sabun, terlik, havlu gibi hijyen malzemelerinin yeterli miktarda bulunduğu görülmüş, İdare tarafından bu bölümlerin günlük olarak temizlendiği, kişisel temizlik malzemelerinin görevli personel tarafından sürekli olarak kontrol edilerek eksikliklerin giderildiği ve bazı malzemelere acil ihtiyaç halinde depolardan ulaşılabildiği bilgisi aktarılmıştır.

20. İdarece, Müdürlük bünyesindeki nezarethanelerin düzenli olarak üç ayda bir kez olmak üzere ilaçlandığı, bulaşıcı hastalıkların önlenmesine ilişkin olarak ise nezarethanelerde

tutulanların ateş ölçümünün yapıldığı ve nezarethanelerin düzenli olarak temizlendiği ifade edilmiştir.

21. İdarece yemeklerin Polisevinde hazırlandığı, tutulanlara üç öğün yemek verildiği, yemek saatleri dışında tutulan gelmesi halinde bu kişiler için ayrıca yemek talep edildiği, tutulanların sağlık durumları dikkate alınarak diyet menülerin oluşturulduğu ancak farklı beslenme biçimlerine (vegan, vejetaryen vb.) uygun menülerin hazırlanmadığı belirtilmiştir.

22. İdarece, tutulanların içme suyu ihtiyaçlarının yemeklerin yanında verilen 0.5 Lt. pet şişe sular ile karşılandığı ifade edilmiştir.

23. İdarece, acil tıbbi müdahale ihtiyacı halinde 112 Acil Çağrı Merkezi vasıtası ile tutulanlara ilk müdahalenin yapılarak ilgili Cumhuriyet Savcısına duruma ilişkin bilgi verildiği, hastane ortamında müdahale edilmesine karar verilen tutulanların ise tahkikatı yürüten birimde görevli memur eşliğinde en yakın sağlık kuruluşuna sevklerinin sağlandığı, tedavi işlemlerinin tamamlandığına dair doktor raporu ile birlikte tutulanların nezarethaneye giriş işlemlerinin tekrar yapıldığı ifade edilmiştir.

24. İdarece, tutulanların üzerinden çıkan değerli eşya, para vb. eşyaların emanet dolaplarında muhafaza altına alındığı, tutulanlar hakkındaki gerekli işlemler bitirilir bitirilmez söz konusu eşyaların tutulanlara teslim edildiği belirtilmiştir.

25. Nezarethanelerde tutulan olması durumunda kişilerin herhangi bir ihtiyaçlarının olup olmadığının tespiti için görevli personelce düzenli aralıklarla kontrollerin yapıldığı ifade edilmiş ancak nezarethane odalarında acil durum butonu bulunmadığı görülmüştür.

26. Nezarethane görevlileri tarafından engelli, hasta, yaşlı, hamile ve özel ihtiyaçları bulunan kişilerin gözaltına alınması halinde ivedilikle konu ile ilgili soruşturmayı yürüten Cumhuriyet Savcısına söz konusu tutulanlar hakkında bilgi verildiği, bu kişilerin Cumhuriyet Savcısı talimatı olmaksızın nezarethaneye konulmadığı, genelde bu tarz kişilerin tutulma süresinin uzun olmadığı ifade edilmiştir.

27. İdarece, kronik hastalığı bulunan ve adli doktor raporunda sürekli ilaç kullanması gerektiği belirtilen tutulanların ilaçlarının dağıtımının kullanım saatlerine riayet edilerek nezarethane görevlisi tarafından düzenli olarak gerçekleştirildiği, raporu veya ilaç reçetesi bulunmayan tutulanların Cumhuriyet Savcısının bilgisi dâhilinde görevli personel refakatinde sevk edilerek ilaçlarına ulaşması için gerekli işlemlerin yapıldığı belirtilmiştir.

28. Müdürlük bünyesindeki her şubenin kendine ait birer adet müdafî görüşme odası bulunmaktadır. Ziyaret heyeti tarafından yapılan incelemelerde; odalarda güvenlik kamerası bulunduğu, odanın herhangi bir şekilde dinlenmediği ve ses kaydı alınmadığı gözlemlenmiştir.

29. Müdürlük bünyesinde iki adet ifade alma odası bulunmaktadır. Odaların yeterli ışıklandırma ve havalandırma imkânına sahip olduğu, odalarda ses ve görüntü kaydı yapan bir adet güvenlik kamerası bulunduğu gözlemlenmiştir. Odalarda, ses ve görüntü kaydı alındığına dair uyarı da bulunmaktadır.

30. Nezarethane koridorlarındaki panolarda Nezarethane Talimatnamesinin asılı olduğu, tutulanların haklarını gösteren CMK'nın 91'inci ve 147'nci maddelerine göre hazırlanmış Sanık Hakları Formunun Türkçesi ve yabancı uyruklu şahısların anlayacakları dillerde tercümesinin asılı olduğu görülmüştür. Ayrıca, ihtiyaç halinde tercüman yardımından faydalanıldığı ifade edilmiştir.

31. Ziyaret heyetince Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter kayıtları incelenmiş; Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinde belirtilen hususların defterde yer aldığı, kayıtların eksiksiz tutulduğu ve defterin görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından da düzenli olarak incelendiği anlaşılmıştır. Defterde, deprem felaketi nedeniyle 2023 yılında herhangi bir inceleme yapılmadığı anlaşılmıştır.

32. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünde toplamda 32 adet 7/24 esasına uygun olarak kayıt alan güvenlik kamerası bulunmaktadır. Güvenlik kameraları nezarethane odalarını, nezarethane odalarının yer aldığı kattaki koridorları, nezarethane girişini, tuvalet ve banyonun girişini, müdafî görüşme odalarını ve ifade odalarını göstermektedir.

33. İdarece, kameraları izleyen iki odada iki görevli personelin bulunduğu, acil durumlarda kısa sürede müdahale edilebilmesi amacıyla bu görevlilere nezarethane odalarına yakın ayrı bölümler oluşturulduğu belirtilmiştir. Ziyaret heyeti tarafından güvenlik kameraları ve güvenlik odaları incelenmiş; iki odada ikişer görevli personel olmak üzere toplam dört personelin kamera kayıtlarını izlediği görülmüştür. Heyetçe, kamera kayıtlarının geriye dönük 30 gün süreyle saklandığı, kamera açılarında kör nokta bulunmadığı kamera kayıtlarının izlenmesi suretiyle anlaşılmış olup tepegöz ve gece görüşlü kameraların mevcut olduğu görülmüştür.

34. İdarece, herhangi bir elektrik kesintisi yaşanması durumunda Müdürlük bünyesindeki kameraların bağlı olduğu jeneratörün otomatik olarak devreye girdiği ifade edilmiştir.

35. İdare tarafından kadın ve erkek personel sayısının yeterli olduğu, gözaltına alınan kadınlarla ilgili işlemlerin kadın personel tarafından yapıldığı, kadın personel için nöbet listesi tutulduğu ve geceyi nezarethanede geçirmesi gereken kişinin kadın olması halinde listeye göre kadın personelin nöbet tuttuğu, kadın personel sayısının yetersiz kalması halinde ise diğer birimlerden geçici olarak kadın personel görevlendirildiği ifade edilmiştir.

36. İdarece, personelin hizmet içi eğitim kapsamında temel olarak insan hakları ve BM'nin işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı muamele veya cezaların etkili biçimde soruşturulması ve belgelendirilmesi konularında eğitim aldığı, mesleğin icrası sırasında bu alanlarda seminer ve toplantılara katılmaya teşvik edildikleri ifade edilmiştir. Meydana gelen deprem felaketinin etkileri geçtikten sonra eğitimlere devam edileceği belirtilmiştir.

B. Çocuk Şube Müdürlüğü Nezarethaneleri

37. Çocuk Şube Müdürlüğü binası, Müdürlük ana binasına yaklaşık 1.4 km uzaklıkta bulunmaktadır.

38. Çocuk Şube Müdürlüğünün iki katlı olduğu, nezarethane odasının binanın birinci katında yer aldığı, ancak nezarethane odasına girişte engellilerin kullanımına uygun bir girişin yer almadığı görülmüştür.

39. Müdürlük bünyesinde kız ve erkek çocuk tutulanlar için ayrılmış nezarethane odaları bulunmamaktadır. İdarece, nezarethane standart ölçülere sahip olduğu ifade edilmiştir. Nezarethane odası 7 m² (en: 2 m, boy: 3,5 m, yükseklik: 2,5 m) alana sahiptir.

40. Şube Müdürlüğünde, en fazla üç çocuk tutulmanın barındırabileceği bir adet nezarethane odası bulunmaktadır.

41. Nezarethane odalarındaki oturma bölümleri rahatlıkla uyunabilecek nitelikte yumuşak ve silinebilir kumaş şilte ile kaplıdır. Nezarethane odalarının tümünde yeterli sayıda temiz battaniye bulunmaktadır.

42. İdare tarafından, çocuk tutulanların çıkışının yapılmasının ardından kullanılmış battaniye ve yastık kılıflarının kirli dolaplarına konulduğu ve belirli aralıklarla Polisevinde yıkatıldığı belirtilmiştir.

43. Nezarethane herhangi bir havalandırma ve soğutma sistemi bulunmamaktadır. Nezarethane odasının havalandırma ve doğal ışık ihtiyacı delikli menfez yoluyla sağlanmaktadır. Odaların ısınması ise merkezi kalorifer sistemi ile sağlanmaktadır. Isınmayı sağlamak için ek olarak ısıtıcı bulunmaktadır. Heyetçe, odalarda pencerenin nezarethane odası dışında olmasından ötürü gün ışığının yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

44. Heyet tarafından, nezarethane bulunan katta bir tuvalet ve bir lavabonun bulunduğu, tuvalet ve lavabonun kız çocuk ile erkek çocuk ayrımına uygun şekilde yapılandırılmadığı, banyonun bulunmadığı ve engelli çocuk kullanımına uygun olabilecek

şekilde bir lavabonun mevcut olmadığı görülmüş; sıcak suyun termosifon ile sağlandığı, yapılan kontrolde suyun kısa sürede ısındığı gözlemlenmiştir.

45. İdarece, nezarethanenin günlük temizlik dışında, çocuk tutulanların işlemlerinin bitip nezarethaneden ayrılmalarının akabinde görevli personel tarafından ayrıca temizlendiği, ihtiyaç duyulması halinde bulaşıcı hastalıkların önlenmesi amacıyla dezenfekte edildiği belirtilmiştir.

46. İdare tarafından, çocuk tutulanlara günde üç öğün Polisevinden temin edilen yemeklerin verildiği; talep edilmesi halinde yakınları tarafından getirilen yemeklerin tutulanlara verilebildiği, kantin ve market ihtiyaçlarının çocuk tutulanların talepleri doğrultusunda görevli personel tarafından karşılanabildiği ifade edilmiştir.

47. İdarece, içme suyu ihtiyacının herhangi bir sınırlama olmaksızın karşılandığı bilgisi verilmiştir.

48. İdarece, çocuk tutulanların acil sağlık yardımına ihtiyaç duyması halinde 112 Acil Çağrı Merkezinden ambulans istendiği, ilk müdahalenin sağlık görevlileri tarafından yapıldığı, hastanede tedavisine devam edilmesine karar verilmesi durumunda ise bu çocukların personel refakatinde hastaneye sevk işlemlerinin sağlandığı, sürekli ilaç kullanması gerektiği belirtilen ve/veya kronik hastalığı bulunan çocuk tutulanların ilaçlarının, nezarethane görevlisi tarafından kullanım saatlerine riayet edilerek verildiği belirtilmiştir.

49. Nezarethanede bulunabilecek olan çocuk tutulanların herhangi bir ihtiyaçlarının olup olmadığının tespiti için görevli personelce düzenli aralıklarla kontrollerin yapıldığı ifade edilmiş, nezarethane odasında çocuk tutulanların kullanabileceği acil durum butonu bulunmadığı, ancak nezarethane odasının seslenme suretiyle görevli personel ile iletişim kurmaya elverişli olduğu gözlemlenmiştir.

50. Şubede bir adet müdafî görüşme odası bulunmaktadır. Müdafî görüşme odasında kamera ve ses kaydı sisteminin bulunmadığı ve kapıların ses geçirmeyecek özellikte olduğu, yeteri kadar masa ve sandalyenin bulunduğu gözlemlenmiştir.

51. Şubede iki adet ifade alma odası bulunmaktadır. İfade alma odasında yeterli sayıda masa ve sandalyenin mevcut olduğu, ayrıca odada ifadeyi alacak görevlilerin kullanacağı teknik malzeme ile ifade sürecinin baştan sona sesli ve görüntülü bir şekilde kaydedilmesini sağlayan güvenlik kamerasının da bulunduğu görülmüştür.

52. Mağdur çocukların ifadelerinin Baro tarafından görevlendirilen avukatlar eşliğinde alınmakta olduğu, ifade sürecine dair kamera kaydının tahkikat evrakına eklenerek Cumhuriyet Savcılığına gönderildiği, bu şekilde alınan ifadeler ile mağdur çocukların adli süreçte tekrar ifade vermesinin önüne geçildiği belirtilmiştir.

53. İdarece, mağdur çocukların ifadesi alınırken sosyal hizmet uzmanının bulunduğu, ihtiyaç halinde de Malatya Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünden uzmanın gelebildiği ifade edilmiştir.

54. Ziyaret heyetince, nezarethane koridorunda Emniyet Genel Müdürlüğü Nezarethane Talimatnamesinin bulunduğu, sanık hakları formu gibi bilgilendirici başka bir broşür veya kitapçık gibi belgelerin nezarethane odalarının bulunduğu koridora asılmamış olduğu, yabancı çocuk tutulanlar için yabancı dilde sanık hakları formunun bulunmadığı gözlenmiştir.

55. Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter kayıtları ziyaret heyeti tarafından incelenmiş ve Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinde belirtilen hususların defterde yer aldığı, kayıtların eksiksiz tutulduğu ve defterin görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından da düzenli olarak incelendiği anlaşılmıştır.

56. Nezarethanede bulunan 26 adet güvenlik kamerası 7/24 esasına göre kayıt yapmakta ve kayıtlar 75 gün geriye dönük olarak saklanmaktadır. İdare tarafından, elektrik kesintisi yaşanması durumunda jeneratörün otomatik olarak devreye girdiği ve böylece güvenlik kameralarının kesintisiz bir şekilde kayıt yapabildiği belirtilmiştir. Yapılan incelemede kamera açılarında herhangi bir kör noktanın bulunmadığı anlaşılmıştır.

57. İdarece, Şubede yeterli sayıda kadın ve erkek personelin bulunduğu, personel sayısının yetersiz kalması halinde ise diğer birimlerden geçici olarak personel görevlendirildiği belirtilmiştir.

C. Asayiş Şube Müdürlüğü Nezarethaneleri

58. Asayiş Şube Müdürlüğü binası, ana hizmet binasına yaklaşık 4.3 km uzaklıkta bulunmaktadır.

59. Nezarethane odasının binanın alt katında yer aldığı ve engellilerin kullanımına uygun olmadığı görülmüştür.

60. İdarece, deprem felaketi nedeniyle şehrin de etkilendiği, bu nedenle müdürlük personelinin zaman zaman nezarethane odalarını barınma amaçlı kullandığı ifade edilmiştir.

61. Müdürlük bünyesinde kadın ve erkek tutulanlar için ayrılmış nezarethane odaları bulunmaktadır. Müdürlükte, kadın tutulanlar için bir, erkek tutulanlar için iki adet nezarethane odası olmak üzere toplam üç adet nezarethane odası yer almaktadır. Nezarethane odaları 7 m² (en: 2 m, boy: 3,5 m, yükseklik: 2,5 m) alana sahiptir.

62. Nezarethane odalarında en fazla 5 kişi tutulabilmektedir.

63. Nezairethane odalarındaki oturma bölümleri rahatlıkla uyunabilecek nitelikte yumuşak ve silinebilir kumaş şilte ile kaplıdır. Nezairethane odalarının tümünde yeterli sayıda temiz battaniye bulunmaktadır.

64. İdare tarafından, tutulanların çıkış işleminin yapılmasının ardından kullanılan battaniye ve yastık kılıflarının kirli dolaplarına konulduğu ve belirli aralıklarla Polisevinde yıkatıldığı belirtilmiştir.

65. Nezairethane odalarının ısınması merkezi kalorifer sistemi aracılığıyla sağlanmaktadır.

66. Nezairethane odaları koridordaki demir parmaklıklı kapı ve odalarda bulunan pencereler vasıtasıyla doğal olarak havalandırılmaktadır. Ancak nezairethane odalarındaki pencerelerin ziyaret edilen diğer Müdürlük nezairethane odalarına nazaran küçük olduğu gözlemlenmiştir.

67. Nezairethanede kadın ve erkek tutulanlar için ayrı tuvalet ve banyolar bulunmamaktadır. Heyetçe, bu durumun mahremiyet açısından uygun olmadığı değerlendirilmiştir.

68. Nezairethane görevlilerince, lavabonun ve banyonun temizliğinin İl Müdürlüğü hizmetli kadrosunda görevli personel tarafından günlük olarak yapıldığı, hijyen malzemelerinin günlük olarak değiştirildiği ifade edilmiştir.

69. Müdürlükte bir adet müdafî görüşme odası olduğu, mahremiyet açısından odada kamera ve ses kayıt sisteminin bulunmadığı gözlemlenmiştir. İdarece, deprem felaketi nedeniyle odanın depo olarak kullanıldığı, müdafî görüşmesi gerekli olduğu zaman odanın boşaltılarak görüşmenin sağlandığı ifade edilmiştir.

70. Müdürlükte bir adet teşhis odası bulunmakta ve teşhis odasında kamera yer almamaktadır. İdarece, müdafî odasında olduğu gibi deprem felaketi nedeniyle odanın depo olarak kullanıldığı, ifade alınması ya da teşhisin gerekmesi halinde odanın boşaltılarak kullanıldığı belirtilmiştir.

71. Nezairethane odalarının bulunduğu koridordaki panoda Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği ile yabancı tutulanlar için altı farklı dilde şüpheli sanık hakları formlarının, ayrıca Nezairethane Talimatnamesinin asılı olduğu görülmüştür.

72. Nezairethanede 10 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. Kameralar, 24 saat esasına göre kayıt yapmakta, kamera kayıtları geriye dönük 30 gün tutulmakta ve 10 adet kameradan 3 adedi nezairethane odalarını, 2 adedi nezairethane koridorlarını, diğerleri ise nezairethanenin çeşitli noktalarını görüntülemektedir. Heyetçe, kamera kayıtlarının izlenmesi

sonucu nezarethane odalarındaki ve koridorlardaki kameralarda kör nokta bulunmadığı tespit edilmiştir.

73. İdare, kamera kayıtlarının 7/24 esasına uygun olacak şekilde izlendiğini, tutulanların kendilerine zarar vermemeleri hususuna büyük özen gösterildiğini, bu bağlamda herhangi bir acil durumda kısa sürede müdahale edildiğini, nezarethane alanı büyük olmadığından tutulanların ihtiyaçlarını görevli personele seslenerek aktardığını, nezarethaneye ilk girişte tutulanlara yemek ihtiyacının olup olmadığını sorulduğunu, su ihtiyacının herhangi bir sınır olmaksızın karşılandığını ifade etmiştir. Heyetçe, nezarethane odaları ile görevli personel masasının seslenerek iletişim kurulabilecek uzaklıkta olduğu görülmüştür.

74. İdarece, nezarethane personelinin hizmet içi eğitim programları kapsamında sürekli olarak eğitimler aldığı, nezarethane sorumlularının bu alanda eğitilmiş olan kişilerden seçildiği hususları belirtilmiştir.

III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirmeler

75. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır. Müdürlükler tarafından Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere erişimi sağlanmış, gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Malatya İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

76. Nezarethane odalarında oluşabilecek acil bir durumda veya tutulanların sağlık durumlarında oluşabilecek ani gelişmelerde ve benzeri durumlarda olaya kısa süre içerisinde müdahale edilebilmesini sağlamak amacıyla odalara acil durum butonunun konulması,

77. Mahremiyetin korunması adına, tüm Müdürlüklerdeki nezarethane odalarının girişine veya içine tutulanların buldukları alanın kamera ile izlendiğini belirten şekilde bir uyarı yazısının konulması, İl Emniyet Müdürlüğünde güvenlik gerekçesiyle müdafî odasında personelin konuşulanları duyamayacağı ancak görebileceği bir düzenleme yapılması,

78. Nezarethanelerin yer aldığı koridor duvarlarına Nezarethane Talimatnamesinin yanı sıra Sanık Hakları Formu, Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi gibi bilgilendirici metinler asılması, bununla birlikte Çocuk Şube Müdürlüğünde yabancı çocuk tutulanlar için farklı dillerde sanık hakları formu ve diğer bilgilendirici metinlerin hazır bulundurulması,²

79. Çocuk Şube Müdürlüğündeki tuvalet kısmının kız çocuk ve erkek çocuk olacak şekilde ayrılması, uygun bir bölümün banyo olarak ayrılarak yine burada kız çocuk ve erkek çocuk şeklinde ayırım yapılması,³

80. Müdürlük nezarethanelerinde gözaltında bulunan engelli bireylere uygun banyo ve tuvaletin bulunmadığı göz önüne alınarak engelli bireylerin kullanımına uygun, makul bir düzenlemenin⁴ yapılması,⁵

hususları tavsiye edilmektedir.

² Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 9, para. 44. “Özgürlüğü kısıtlanmış kişilerin hakları, bu kişiler söz konusu hakları bilmediği sürece pek bir değer taşımamaktadır. Bu nedenle polis nezaretine alınan kişilere gecikme olmadan ve anladıkları bir dilde hakları konusunda sarih olarak bilgi verilmesi şarttır. Bunun gerçekleşmesini sağlamak için, polis tarafından gözaltına alınan kişilere, söz konusu hakları açık bir biçimde belirten bir form nezaretlerinin başında sistematik olarak verilmelidir. Ayrıca söz konusu kişilerden, hakları konusunda bilgilendirildiklerine dair bir ifadeyi imzalamaları da istenmelidir.”

³ Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 9, para. 47.2. “Polis nezaretindeki kişiler mahremiyete uygun şartlarda tuvalet imkânına ve yıkanmak için uygun şartlara sahip olmalıdır.”

⁴ 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun madde 3/1/j: “Makul düzenleme; engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri ifade eder.”

⁵ BM Engelli Hakları Sözleşmesi madde 14: “Taraflar Devletler engelli kişiler eğer herhangi bir süreç sonunda özgürlüklerinden mahrum edildiyse; bunun diğer bireylerle eşit koşullar altında yapılmasını; engellilerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak güvencelere sahip olmasını ve makul düzenlemeye ilişkin hükümler dâhil olmak üzere Sözleşme'nin hedefleri ve ilkeleriyle uyumlu muamele görmesini sağlar.”